

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра історії, теорії мистецтв та виконавства

Затверджено
Проректор з навчальної роботи
проф. Гаврилюк С. В.
«10» _____ 2013 р.

МУЗИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Робоча програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
напряму 6.020204 «Музичне мистецтво»

Луцьк – 2013

Робоча програма нормативної навчальної дисципліни «Музична психологія» для студентів за напрямом підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво».

«30» серпня 2013 р. – 11 с.

Розробник: кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства Драганчук В. М.

Рецензент: кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства Коменда О. І.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства

протокол № 2 від 09 вересня 2013 р.

Завідувач кафедри: Чепелюк В. А. (Чепелюк В. А.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією Інституту мистецтв

протокол № 1 від 11. 09 2013 р.

Голова науково-методичної комісії Інституту мистецтв Шиманський П.Й. (Шиманський П.Й.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету
протокол № 3 від 10. 11 2013 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Напрямок підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів <u>2,5</u>	0202 «Мистецтво»	нормативна
Модулів <u>3</u>	6.020204 «Музичне мистецтво»	Рік підготовки 3 (чотирирічне навчання) 1 (дворічне навчання)
Змістових модулів <u>2</u>		Семестр 5 (чотирирічне навчання) 1 (дворічне навчання)
ІНДЗ: <u>є</u>		Лекції 20 год.
Загальна кількість годин <u>90</u>		Практичні (семінарські) заняття 16 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання):		Самостійна робота <u>30</u> год.
аудиторних <u>2</u> самостійної роботи <u>1,8</u> індивідуальної роботи <u>1,2</u>	«Бакалавр»	Індивідуальна робота 24 год. Форма контролю: <u>екзамен</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Сучасний розвиток вітчизняного музикознавства визначається екзистенціально-антропоцентричним підходом до постановки і вирішення наукових проблем. Цей напрямок значною мірою забезпечується науковими дослідженнями з музичних психології, соціології, терапії. Окрім того, тенденції розвитку сучасного суспільства вимагають активізації наукових підходів до проблем, пов'язаних із прикладною функцією музичної психології, соціології, терапії. Відтак, курс музичної психології є одним із базових при підготовці фахівців напряму 6.020204 «Музичне мистецтво».

Метою викладання навчальної дисципліни «Музична психологія» є вивчення основних теоретичних положень і понять з галузі музичної психології, набуття навичок застосування психологічних підходів у педагогічній, виконавській, творчій та інших видах музичної діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення з концептуальними основами музичної психології;
- усвідомлення основних теоретичних положень та понять щодо психології різних видів музичної діяльності, психології музичних здібностей, навчання та виховання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

- **знати:** концептуальні основи музичної психології, сенс та трактування основних музично-психологічних понять і положень; психологічні особливості різних видів музичної діяльності, розвитку музичних здібностей, музичного навчання та виховання;
- **вміти:** використовувати в подальшій професійній діяльності результати набутих знань щодо основ музичної психології, різних видів музичної діяльності, психолого-педагогічних особливостей підготовки музиканта.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ОСНОВИ МУЗИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ. ПСИХОЛОГІЯ МУЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ТА ЇХ РОЗВИТКУ

Тема 1 Музична психологія як наука.

Предмет і методи музичної психології

1. Становлення та розвиток музичної психології як прикладної галузі науки.
2. Предмет та методи музичної психології.
3. Концептуальні основи виділення розділів музичної психології.

Тема 2 Історія розвитку музичної психології

1. Витоки музичної психології.
2. Г. Гельмгольць та Г. Ріман: два підходи до вивчення музичних явищ.
3. Музична психологія у XX–XXI століттях.

Тема 3 Теорія Е. Курта

1. Е. Курт як основоположник музичної психології.
2. Музичний звук у теорії Е. Курта.
3. Стиль у теорії Е. Курта.

Тема 4 Психологія музичного сприйняття та переживання

1. Музичне сприйняття: природа явища.
2. Роль життєвого досвіду в музичному сприйнятті.
3. Музичне переживання. Соціально-перцептивні механізми музичного переживання.

Тема 5 Психологія музичних здібностей та музичного виховання

1. Природа та ознаки музикальності.
2. Загальні (основні) та спеціальні музичні здібності.
3. Формування та розвиток музичних здібностей.

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II
ПСИХОЛОГІЯ РІЗНИХ ВИДІВ МУЗИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Тема 6 Психологія музичної творчості

1. Природа та стадії творчого процесу. Генетична психологія творчості.
2. Психологічні особливості різновидів музичної творчості.
3. Психологічні теорії творчості.

Тема 7 Психологія композиторської діяльності

1. Музична творчість як акт самовираження композитора.
2. Етапи творчого процесу композитора.
3. Нервово-типологічні особливості та творчий процес.

Тема 8 Психологія виконавської діяльності

1. Основні психологічні характеристики музичної виконавської діяльності. Виконавець як інтерпретатор. Емоційне та інтелектуальне начала у виконавській діяльності.
2. Психологічні особливості різних видів музичного виконавства.
3. Психологія публічного виступу.

**Тема 9 Психологія слухацької
та музично-критичної діяльності**

1. Основні психологічні характеристики музичної слухацької діяльності. Слухач як інтерпретатор. Емоційне та інтелектуальне начала у слухацькій діяльності.
2. Основні психологічні характеристики музично-критичної діяльності.
3. Соціально-психологічні механізми формування суспільної думки.

Тема 10 Психологія підготовки музиканта

1. Загальна та спеціальна психологічна підготовка музиканта.
2. Психологічні основи формування спеціальних умінь та навичок.
3. Публічний виступ та проблема сценічного хвилювання.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2.

Назви змістових модулів	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ.	Інд.	Сам.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. ОСНОВИ МУЗИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ. ПСИХОЛОГІЯ МУЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ТА ЇХ РОЗВИТКУ					
Тема 1. Музична психологія як наука. Предмет і методи музичної психології	5	2	1	3	2
Тема 2. Історія розвитку музичної психології	5	2	1	3	2
Тема 3. Теорія Е. Курта	6	2	2	3	2
Тема 4. Психологія музичного сприйняття та переживання	6	2	2	3	2
Тема 5. Психологія музичних здібностей та музичного виховання	8	2	2	3	4
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>45</i>	<i>10</i>	<i>8</i>	<i>15</i>	<i>12</i>
Змістовий модуль 2. ПСИХОЛОГІЯ РІЗНИХ ВИДІВ МУЗИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ					
Тема 6. Психологія музичної творчості	7	2	1	3	4
Тема 7. Психологія композиторської діяльності	5	2	1	3	2
Тема 8. Психологія виконавської діяльності	6	2	2	3	2
Тема 9. Психологія слухачької та музично-критичної діяльності	6	2	2	3	2
Тема 10. Психологія підготовки музиканта	6	2	2	3	2
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>45</i>	<i>10</i>	<i>8</i>	<i>15</i>	<i>12</i>
Усього годин	90	20	16	30	24

5. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Музична психологія як наука. Предмет і методи музичної психології. Історія розвитку музичної психології 1. Історія розвитку музичної психології як самостійної галузі науки. 2. Л. Виготський. Праця «Психологія мистецтва». 3. Сучасні дослідження про психобіологію музики.	2

2	<p style="text-align: center;">Теорія Е. Курта</p> <ol style="list-style-type: none"> Е. Курт. Праця “Музична психологія”. Основні ідеї Е. КУрта в музичній психології. 	2
3	<p style="text-align: center;">Психологія музичного сприйняття та переживання</p> <ol style="list-style-type: none"> Проблема музичного сприйняття та переживання в сучасній музичній психології. Синестезія: природа явища. Є. Назайкінський. Праця «Про психологію музичного сприйняття». 	2
4	<p style="text-align: center;">Психологія музичних здібностей та музичного виховання</p> <ol style="list-style-type: none"> Психологічні особливості музичного виховання особистості. Світовий та вітчизняний досвід у музичному вихованні. Дослідження Б. Теплова «Психологія музичних здібностей». 	2
5	<p style="text-align: center;">Психологія музичної творчості. Психологія композиторської діяльності</p> <ol style="list-style-type: none"> Музичний твір як продукт композиторської, виконавської та слухацької діяльності. Композиторська діяльність: загальне та індивідуальне. Праця Н. Савицької «Хронос композиторської життєтворчості». 	2
6	<p style="text-align: center;">Психологія виконавської діяльності</p> <ol style="list-style-type: none"> Виконавська діяльність та її психологічні особливості. Подолання сценічного страху: науковий погляд та особистий досвід. Праця О. Катрич «Стиль музиканта-виконавця». 	2
7	<p style="text-align: center;">Психологія слухацької та музично-критичної діяльності</p> <ol style="list-style-type: none"> Слухацька діяльність: загальне та індивідуальне. Зміни психоемоційного стану реципієнта в процесі слухацької діяльності. Роль музично-критичної діяльності в музичному менеджменті. 	2
8	<p style="text-align: center;">Психологія підготовки музиканта</p> <ol style="list-style-type: none"> Психологічні особливості становлення музиканта. Психологія виконавських спеціалізацій. 	2
	Разом	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Музична психологія як наука. Предмет і методи музичної психології	2
2	Історія розвитку музичної психології	2
3	Теорія Е. Курта	2
4	Психологія музичного сприйняття та переживання	2
5	Психологія музичних здібностей та музичного виховання	4
6	Психологія музичної творчості	4
7	Психологія композиторської діяльності	2
8	Психологія виконавської діяльності	2
9	Психологія слухацької та музично-критичної діяльності	2
10	Психологія підготовки музиканта	2
	Разом	24

7. Індивідуальні завдання

У процесі вивчення дисципліни студенти виконують індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ) за тематикою курсу. Обсяг рукопису – 8 – 12 сторінок.

Структура ІНДЗ:

- 1) титульний аркуш;
- 2) зміст;
- 3) вступ;
- 4) розділи роботи;
- 5) висновки;
- 6) список використаних джерел;
- 7) додатки (за потребою).

Приклади тем ІНДЗ:

1. Типологічне та індивідуальне в музичному сприйнятті.
2. Роль музики в соціокультурному розвитку особистості.
3. «Естрадне хвилювання» та саморегуляція в умовах сценічного стресу.
4. Діагностика музичних здібностей.
5. Форми та методи розвитку музичних здібностей.

8. Методи навчання

Методи навчання, які використовуються під час вивчення дисципліни:

- інформаційно-рецептивний метод;
- репродуктивний метод;
- метод проблемного викладу;
- дослідницький метод.

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Засоби діагностики успішності навчання – завдання для семінарських занять, самостійної роботи, модульні контрольні роботи, індивідуальні завдання, екзамен.

З метою діагностики успішності студентів використовуються:

- тематичні письмові самостійні роботи;
- підсумкове опитування студентів по тематиці змістового модуля.

У процесі оцінювання знань студентів враховується: обсяг відомостей, оперування поняттями, категоріями, фактами, основними теоріями, закономірностями й принципами, змістова характеристика методів та методики, щодо використання теоретичних і практичних знань у майбутній практичній діяльності.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Таблиця 3

Поточний контроль (max = 40 балів)										Модульний контроль (max = 60 балів)		Загальна кількість балів	
Модуль 1					Модуль 2					Модуль 3			
Зміст. модуль 1					Зміст. модуль 2					ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	20	30	30	100
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2				

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диф. заліку
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 - 81	C	Задовільно
67 -74	D	
60 - 66	E	
1 – 59	Fx	Незадовільно

Критерії оцінювання тем змістового модуля

2 балл – студент вірно засвоїв теми, висвітлив зміст основних понять, продемонстрував здатність вільно оперувати теоретичними категоріями, узагальнювати та аналізувати матеріал;

1 бал – студент вірно і достатньо засвоїв теми, висвітлив зміст основних понять, продемонстрував здатність вільно оперувати теоретичними категоріями, узагальнювати та аналізувати матеріал; у відповіді допустив незначну неточність;

0,5 бала – студент недостатньо засвоїв теми, допустив помилки щодо розуміння основних теоретичних понять, матеріал виклав непослідовно, але зміг правильно узагальнити вивчений матеріал;

0 балів – відповідь відсутня.

Критерії оцінювання індивідуального завдання

➤ **20–18 балів** – завдання виконане на науковому рівні, висвітлено сутність основних теоретичних категорій і понять, продемонстровано здатність до аналізу та узагальнення матеріалу; матеріал викладено логічно, згідно з нормами літературної мови; можлива неточність в оформленні;

- *17–14 балів* – завдання виконане на науковому рівні, висвітлено сутність основних теоретичних категорій і понять, продемонстровано здатність до аналізу та узагальнення матеріалу; можливе недопрацювання в оформленні або групуванні матеріалів;
- *13–10 балів* – завдання виконане на достатньому рівні, добре здійснено підбір та узагальнення матеріалу; є недоліки у висвітленні сутності основних теоретичних категорій і понять або аналізі чи логіці подачі матеріалу;
- *9–5 балів* – завдання виконане частково, матеріали не повністю відповідають задекларованій темі або є грубі порушення правил використання наукових джерел;
- *4–1 бал* – завдання виконане на мінімальному рівні;
- *0 балів* – завдання не представлено.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульні контрольні роботи проводяться у формі тестування. У завдання входить:

- 1) 20 тестових питань: кожна правильна відповідь – 1 бал;
- 2) питання для розгорнутої відповіді – 10 балів:

- *10–9 балів* – завдання виконане на науковому рівні, висвітлено сутність основних теоретичних категорій і понять, продемонстровано здатність до аналізу та узагальнення матеріалу; матеріал викладено логічно, згідно з нормами літературної мови
- *8–7 балів* – завдання виконане на науковому рівні, висвітлено сутність основних теоретичних категорій і понять, продемонстровано здатність до аналізу та узагальнення матеріалу
- *6–5 балів* – завдання виконане на достатньому рівні, добре здійснено підбір та узагальнення матеріалу; є недоліки у висвітленні сутності основних теоретичних категорій і понять або аналізі чи логіці подачі матеріалу
- *4–3 бали* – завдання виконане частково, матеріали не повністю відповідають задекларованій темі
- *2–1 бал* – завдання виконане на мінімальному рівні
- *0 балів* – завдання не виконане

11. Список джерел

1. Бочкарев Л. Л. Психология музыкальной деятельности / Бочкарев Л. Л. / РАН; Институт психологии. – М.: Институт психологии РАН, 1997. – 351 с.
2. Кирнарская Д. К. Психология музыкальной деятельности. Теория и практика: Учеб. пос. для студ. вузов, обуч. по спец. 030700 – Муз. образование / Кирнарская Д. К., Кнященко Н. И., Тарасова К. В., Гилярова Н. Н., Деркач А. А. / Г.М. Цыпин (ред.). – М.: Академия, 2003. – 368 с.
3. Любан-Плоцца Б. Музыка и психика: слушать душой / Любан-Плоцца Б., Побережная Г., Белов О. – АДЕФ – Украина, 2002. – 200 с.
4. Медушевский В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки / Медушевский В. – М.: Музыка, 1976. – 254 с.
5. Музична психологія: Навч.-метод. матеріали до курсу для студ. зі спец. “Музичне мистецтво” / Харківська держ. академія культури. Кафедра теорії музики і фортепіано / І. І. Польська (уклад.). — Х.: ХДАК, 2003. – 18 с.
6. Музыкальная психология: Хрестоматия / Моск. конс. им. П. И. Чайковского, Проблемная науч.-исслед. лаборатория музыки – музыкального образования / Сост. М. С. Старчеус. – М., 1992. – 209 с.
7. Назайкинский Е. В. О психологии музыкального восприятия / Назайкинский Е. В. – М.: Музыка, 1972. – 383 с.
8. Петрушин В. И. Музыкальная психология: Для студентов средних и высших музыкальных учебных заведений / Петрушин В. И. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Владос, 1997. – 384 с.
9. Роменець В. А. Психологія творчості: Навч. посібник для студентів ВНЗ / Роменець В. А. – К.: Либідь, 2004. – 288 с.
10. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей / Теплов Б. М. – М.: Наука, 2003. – 379 с.
11. Тихомирова Н. Ф. Музыкальная психология: Учеб. пос. для высш. муз. уч. зав. I – II у.а. / Тихомирова Н. Ф., Скляр П. П. / Гос. метод. центр уч. зав. культ. и иск.; Луганский колледж культ. и иск. – К.: Глобус, 2001. – 191 с.
12. Цыпин Г. М. Музыкант и его работа: Проблемы психологии творчества / Цыпин Г. М. – Кн. 1. – М.: Советский композитор, 1988. – 382 с.
13. <http://health-music-psy.ru> (сайт з журналом “Музыкальная психология и психотерапия”).
14. www.psyh.kiev.ua (сайт кафедри педагогіки і психології вищої школи НПУ ім. М. П. Драгоманова).
15. www.sunhome.ru/psychology/11128 (“Психология. Музыкальная терапия”).
16. www.voppsy.ru (Журнал “Вопросы психологии”).